

(1)

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ

ਫਾਲਸ਼ੋ ਅਤੇ ਦੁਲਟ ਜੇ ਜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਦੇਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸਟੇਟ, - ਜਵਾਬਦੇਹ.

1954 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 114

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (1860 ਦਾ ਐਕਟ XLV)-ਧਾਰਾ 141- ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ-ਜਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਤਿਆਰੀ- ਕੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਬਣਦੀ ਹੈ-ਧਾਰਾ 97, 100 ਅਤੇ 104-ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ- ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਮੌਤ, ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਨਤੀਜਾ- ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਕੁਝ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ

1)) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1934 ਲਾਹ. 447-

(2)

VOL. VUI

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ,

ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। 10 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302, 307 ਅਤੇ 323 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 149, ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 447, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਅੱਠ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜਗਮਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਚਤ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਧਿਰ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਖੇਤ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਹੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। . ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨਾ. ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਛੱਜੂ ਰਾਮ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਿਸਾਰ, ਮਿਤੀ 30 ਜਨਵਰੀ, 1954 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

1) ਜੀ. ਸੇਠੀ, ਐਚ.ਐਸ. ਦੁਆਬੀਆ ਅਤੇ ਵੀ.ਕੇ. ਰਣਦੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ, ਕਰਤਾਰ

ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

(3)

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

VOL. VIII

ਨਿਰਣਾ

ਫਾਲਸਾ, ਜੇ. - ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 149, ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 447 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 307 ਅਤੇ 323 ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਜੋ 13 ਅਤੇ 15 ਸਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ 149 ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੇਟੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 25 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਗਮਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ, ਬੀਰਬਲ, ਕੁੰਭਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਡਾਕਟਰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਐੱਸ. ਘੱਟ ਸੱਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਜਗਮਾਲ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਦੋ ਜ਼ਖਮਾਂ ਸਮੇਤ ਸੱਟ ਦੇ 10 ਬਾਹਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਵਿਚ ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੇ ਦੇ ਖੁੱਲਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਦੋ ਖੱਬੀ ਪਸਲੀਆਂ ਦਾ ਫਰੈਕਚਰ, ਫਰੈਕਚਰ। ਖੱਬੇ ਬਾਂਹ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਦੀ ਇੱਕ ਹੱਡੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਬਾਂਹ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਡੀਆਂ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਸਿਰ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚੀਰਾ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੈਰੀਟਲ, ਅਗਲਾ ਅਤੇ ਗੱਲੂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸੱਟ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਰਬਲ, ਕੁੰਭਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਛੇ, ਪੰਜ ਅਤੇ ਸੱਤ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ। ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਸਨ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੀ, * ਅਤੇ ਮੇਹਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਸਨ, ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਢ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੁੱਢਾ ਭਾਣਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਇਆ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਕੌਰੀ ਬਾਈ, ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ 73 ਵਿੱਖੇ 7 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਮ ਚੰਦ, ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 13, ਦ

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਜੀਜਾ ਕੌਰੀ ਬਾਈ ਜੇ ਕਿ ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਮ.ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਫਾਲਸ਼ੇ, ਜੇ. ਸੀ, ਲੱਧ ਨਾਮਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 4 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਏ. ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਮ ਹੈ ਕਿ 4 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 371, ਜਿੱਥੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਬਾਜਰਾ ਅਤੇ ਗੋਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਸੀ। ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਦਿਨ ਦੁਆਰਾ ਪੁੰਗਰਦਾ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮੋਹਨਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸੇਹਾਗਾ ਨਾਮਕ ਸੰਦ ਨਾਲ ਖੇਤ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਜਰਾ ਅਤੇ ਗੋਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜੇ ਜਣੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਹਾਗਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੀ ਡੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਨੇੜੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਗਮਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਹਾਗਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਮ ਕਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਗਮਾਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਗਮਾਲ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਕੁੱਟਮਾਰ ਬੀਵੀ ਸਿਰੀ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 9. ਅਰਜਨ ਦਾਸ, ਲੰਬੜਦਾਰ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 10 ਅਤੇ ਰੂਪ ਰਾਮ, ਨਾਈ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 11 ਜੋ ਹੰਗਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਜਨ ਦਾਸ, ਲੰਬੜਦਾਰ ਉਠ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਰੋੜੀ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ >> ● ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੂਰੀ 10 ਜਾਂ 12 ਮੀਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੇਟ ਹੋਂਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਫਾਲਸ਼ਾ, ਜੇ. ਮੁਲਜ਼ਮ, ਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਜਖਮੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਹਨਾ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਲਾਲ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 28 ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਤੋਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਥੜ੍ਹਾ ਰਾਮ ਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਥਾਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਕਰਨ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਹਨਾ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਕਰਨ ਕਨੂੰਨੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਉੱਥੇ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀ. ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਮ 'ਕਰਨ ਸੈਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਇਨਕਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਦੇਸੀ ਦੇਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਥਾਣੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੌਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। *

ਅਪੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ- ਇੱਕ ਲੈਟਰਸ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਗੈਰ- ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੇ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ

(6)

VOL. vm

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ। ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਗਮਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ. ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸੀ. ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸੰਚਤ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਿੱਥੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਕੌਣ ਸੀ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਢੀ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਿਆਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰਾਮ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਨੂੰ ਵਾਹੀ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਢੀ ਦੌਰਾਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੇ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਦੀਆਂ ਦਰਜਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸੇ ਵਾਢੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ. ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹਿਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਸਿੱਚਾਈ ਲਈ ਵਰਖਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਢੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਢੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਪੱਕਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਰੀ ਬਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕਿ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(7)

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

VOL. VIII

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੋਚ. ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ << ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਰਾਜ ਅਤੇ 3 ਅਗਸਤ ਤੱਕ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਫਾਲਸ਼, ਜੇ. ਜੇ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਦੇ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ 4 ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਟਵਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਮੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਸਤ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਹੜੱਪਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਫਸਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੌਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫਸਲ 2 ਜਾਂ *3 ਇੰਚ ਉੱਚੀ ਸੀ। ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਦਿਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉੱਗਣਾ. ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪਹਿਲੀ

ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜ ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਿੰਮੀ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ

(8)

Vol : VIII

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ,

ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫਸਲ ਉਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ। ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫਲਸੌ ਵਿਚ ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇ. ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੇਸਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਖੇਤਾਂ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੈਂਕੇ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ, ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 141 ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਜੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"ਪੰਜ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ 'ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ- * * *

ਚੌਥਾ- ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਨਿੱਖੜਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਭੇਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।"

ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੇਸੀ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਿਰਫ - ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਤਿੰਨ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜ ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੇਹਾਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਫਾਲਸਾ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।, ਜੇ. ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਮਜੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਗਮਾਲ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੇਹਾਗਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਜਗਮਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਸੀ

(9)

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

VOL. VIII

ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਾਥੀ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪੱਧਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਰਾਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨਤ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਸ ਪਚਕੌਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਈ- ਮਹਾਰਾਈ (1) ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤੱਥ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧਿਰ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ. ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਧਿਰ ਆ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਸੀ

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 24 ਕੇਲ. 688

ਘੋਸ ਅਤੇ ਗੋਰਡਨ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ..... ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਐਨੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ, ਉਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਫਾਲਸ਼ੇ, ਜੇ. ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੇਨਕਿੰਸ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਮੁਕਰਜੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸਿਲਾਜੀਤ ਮਹੱਤਵ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (1) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਜੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਮਲਾ ਵੀਰਬਦਰਾ ਪਿੱਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਸਮਰਾਟ (2) ਵਿੱਚ ਕਰਗੇਨਵੇਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

(10)

Vol: VIII

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਫੇਰਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਹ ਹੈ, ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਥਾਣਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ 10 ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੂਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਲਈ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਖੇਤ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਭੇਜ ਕੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ

ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ।

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 36 ਕੋਲ. 865

(2) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 51 ਪਾਗਲ. 91

(11)

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

VOL. VIII

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ- ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ- ਰਾਜ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸੀ ਉਹ ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੋਹਾਗਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ

ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਸਲੀਆਂ ਕਿਸ ਨੇ ਤੇੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਕਿਸ ਨੇ ਤੇੜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ

(12)

Vol : VIII

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰੋ। ਇਸ ਲਈ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।
ਦੁਲਟ, ਜੇ .-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਾਮ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Authenticated/vetted by: Rajbir Singh Ladhar Translator